

STANOVSKI TEDNIK ZA SLOVENSKO DIJASTVO. — IZHAJA VSAK PETEK. — LETNA NAROČNINA: DIJASKA 16 DIN, NEDIJASKA 26 DIN, PODPORNIA VSAJ 30 DIN. — POSAMEZNA ŠTEVILKA 75 PAR. — UREDNISTVO IN UPRAVA V LJUBLJANI V STRELIŠKI ULICI 12/II. — ČEKOVNI RAČ. ŠT. 16.078.

LETO II.

LJUBLJANA, PETEK, 1. APRILA 1938.

ŠTEV. 29.

»Entscheidung« napada »Mlade borce«

Mlado »Dejanje« očitno še vedno potrebuje močne opore svojih vzgojiteljev. Zateklo se je namreč na gostoljubna švicarska tla, k listu »Entscheidung« in ga zaprosilo za pomoč proti »srednješolskemu lističu v Ljubljani«. »Moderna krščanska revija« (ta naziv daje »Dejanju« »Entscheidung«) mora iti v Švico po pomoč zoper »srednješolski listič v Ljubljani« (tako imenuje »Dejanje« »Mlade borce«)!

In list »Entscheidung« se je povabilu odzval ter poučen kakor po navadi »iz popolnoma verodostojne strani« naslovil na »Mlade borce« napad, ki ga »Dejanje« v svoji tretji številki ponatiskuje v prevodu. Gotovo bo tudi naše bralce zanimalo, kaj piše švicarski list o »Mladih borcih«, ali boljše, kako je »Dejanje« poučilo svojega švicarskega zaveznika o našem listu.

»ENTSCHEIDUNG« OČITA IN PODTIKA

Predvsem bi »Entscheidung« rada podtaknila »Mladim borcem« nekaj filofašizem, nekako skupnost »z antisocialnimi, reakcionarnimi in pogansko fašističnimi silami«.

Obljublja, da bodo »Mladi borci« že enkrat s svojim obstojem poplačali iluzijo o Cerkvi prijaznem fašizmu.

Ugotavlja, da »avtoritativno usmerjen list še kar naprej mirno in korajžno oznanja metode, s katerimi Cerkev spreminjajo v kapelo v nacionalističnem ali fašističnem templju.«

Spušča se tudi v kritiko cerkvenega vladstva in pravi, da »nič ne more teh slabih cerkvenih politikov (katerih?) odvrniti od želje, da tudi na jugoslovanskem katolicizmu preskusijo, kar sta gospoda von Papen in Schuschnigg(!) s tako velikim pri-dom pokazala.«

Zgraža se, da ti »cerkveni politiki« še vedno izpolnjujejo svojo katoliško nalogo »v okviru nedeljskega in zakristijskega krščanstva, v okviru društvenega življenja in strankarske politike«, vernike pa slepijo z mislijo, da morajo pomagati pri prilaganju krščanske resnice interesom tistih, ki Cerkvi posvetno varstvo obljublja.

Dalje vidi v načinu te »cerkvene politike«, ki jo zastopajo seveda tudi »Mladi borci«, težnje po

zemeljski varnosti, ki je pravemu verskemu življenju nepotrebno in ki ne trpi nobenih motenj svojega miru.

Obregne se tudi ob generala Franca, »križarskega viteza, ki mu je po stvarnem položaju pač dragocenejše prijateljstvo z Adolfom Hitlerjem kakor s patrom Muckermannom od »Lettres de Rome«.

Kratko in malo, kakor iz našega »Dejanja«, tako dobimo tudi iz švicarske »Entscheidung« vtis, da je današnja »cerkvena politika« pogrešena, ker si dela iluzije o Cerkvi prijaznem fašizmu itd. Zagovornika pravega stališča sta le »Entscheidung« in »moderna krščanska revija« »Dejanje«. »Mladi borci« pa so v težki zmoti, ker sledijo smernicam »slabih cerkvenih politikov«, ki da Cerkev spreminjajo v kapelo v nacionalističnem ali fašističnem templju.

KDOR NI S KOMUNISTI, JIM JE FAŠIST

Očitati ali namigavati, da si »Mladi borci« delajo »iluzije o Cerkvi prijaznem fašizmu«, ali da so za skupnost »z antisocialnimi, reakcionarnimi in pogansko fašističnimi silami«, je neosnovano in krivično, a obenem smešno podtikanje. To more storiti samo tisti, ki se drži danega gesla: če nisi marksist, si pa fašist! A to je tako, kakor če kdo trdi: kar ni repa, je fižol!

Prav je, da se »Entscheidung« bori zoper novopoganstvo; tudi »Mladi borci« so si zastavili to nalogo. Ne sledi pa iz tega, da bi morali »Mladi borci« postati marksizmu naklonjeni kakor »Dejanje« in se pridružiti marksistični antifašistični fronti. Katoliški nauk se bori samostojno tako proti novopoganstvu kot proti boljševizmu in ne rabi idejnih prišepetavanj ne od leve ne od desne. Tudi »Mladi borci« se borijo in se bodo še borili proti novopoganstvu, a ne po marksističnih zamislih, marveč po navodilih in naukih Cerkve.

ŽALJIVO IZRAŽANJE O ZVESTIH KATOLIČANIH

Nelepo in za katoličana žaljivo je govorjenje o »nedeljskem in zakristijskem krščanstvu«, o »slabih cerkvenih politikih, ki vernike slepijo« itd. To izražanje zelo sliči tudi izražanju našega »Dejanja« in gotovo ne razodeva cerkvenega duha.

HOTE ALI NEHOTE V SLUŽBI KOMUNISTOV

Kar se pa tiče generala Franca in vojske v Španiji, naj navedemo besede, ki jih je na račun tega lista zapisal p. Muckermann:

»Izven dvoma je, da imata na strani belih vera in človečnost sploh neskončno ugodnejši položaj kakor v boljševiskem taboru, ki oboje ruši z neslišano divjostjo. Treba je torej vse storiti — to sledi logično — da se preprečijo nasprotovanja tistim, ki edini dajejo upanje, da v Španiji ohranijo vero in s tem odprejo pot do socialnih reform. Kdor zanikuje ali zatemnuje to temeljno resnico, je danes hote ali nehote v službi komunistov.«

(Lettres de Rome, 20. jan. 1937.)

»MODERNA KRŠČANSKA REVLIJA«

Očitki, ki se jih poslužuje »Entscheidung« proti

»Mladim borcem«, so torej neosnovani ali pa izhajajo iz zmotnih domnev. »Dejanje« bo moralo drugič pač bolje informirati svojega zaveznika, ako hoče, da bo šlo vse po resnici.

»Entscheidung« naj nam pa dovoli, da jo mi od svoje strani opozorimo na neko drugo, to pot njeno iluzijo: iluzijo o »Dejanju« kot »moderna krščanska revlija«.

Kdo more namreč trditi, da je revlija, ki smeši in napada katoliška načela, res moderna krščanska revlija?

In kdo more trditi, da je revlija, ki vidi in pričakuje v zmagi socializma edino rešitev Evrope (Dejanje, 2, str. 57), še moderna krščanska revlija?

Ali nimamo torej prav, če pravimo, da živi švicarska »Entscheidung« v veliki iluziji, ko misli, da je »Dejanje« »moderna krščanska revlija«?

PAPEŠKA AKADEMIJA ZNANOSTI JE STOPILA V DRUGO LETO

30. januarja se je otvorilo drugo delavno leto papeške akademije znanosti. Slavnostni seji je osebno prisostvoval sveti oče.

POKOČILO PREDSEDNIKA

Predsednik akademije, univerzitetni rektor p. Agostino Gemelli O. F. M., je v svojem pozdravnem nagovoru podal pregled o delavnosti v prvem letu in označil posebnosti te znanstvene ustanove mednarodnega značaja. Akademija je mogla javnosti izročiti dva zvezka z važnimi znanstvenimi razpravami svojih članov. Posebnost akademije je v tem, da ji pripadajo učenjaki iz najrazličnejših dežel kot resnični člani; v tem obstoji svojevrstnost delovnega področja in načina dela v tej akademiji. Papeška akademija se hoče proti pretirani specializaciji znanosti zavzeti zlasti za enotnost znanosti in enoten pogled na svet. Za zaključek je p. Gemelli povedal, da je akademija za posebno zaslužna dela ustanovila red Pija XI.

Po pozdravnem govoru sta imela akademika prof. Vallauri (Torino) in prof. Bjerknes (Oslo) vsak svoje znanstveno predavanje, v katerem sta se tudi poklonila umrlemu akademiku Marco-niju.

GOVOR SV. OČETA

Potem je imel papež Pij XI. programatičen govor. Sveti oče je najprej čestital profesorju Bjerknesu k njegovim izjavam.

H koncu je opomnil sveti oče, da po božji volji vera in znanost ne smeta biti ločena, še manj

pa se smeta med seboj bojevati, marveč morata tvoriti skladno enoto — v dušni blagor in v blagor človeškega duha.

STATISTIKA ČLANOV

O članih papeške akademije je bilo sporočeno v zvezi z navedeno slavnostno sejo sledeče: Akademija šteje 70 članov, med njimi tudi nekaj protestantov in dva juda. Število članov se more zvišati. Med 70 člani je 11 Nobelovih nagradencev in 9 članov italijanske kraljevske akademije. Po narodnosti je med akademiki 33

Italijanov, 6 državljanov USA, po pet rajhovskih Nemcev, Franco-zov in Belgijcev, 4 Holandci, 3 Angleži, 2 Avstrijci, 2 Argentinca in po en Danec, Norvežan, Poljak, Čehoslovak, Portugalec, Kitajec.

Nemški akademiki iz Nemčije so: Emil Abderhalden, profesor psihologije na univerzi Halle; Konstantin Caratheodory, profesor matematike na univerzi v Münchenu; Peter Debye, ravnatelj zavoda cesarja Viljema za Fiziko v Berlin-Dahlemlu; Paul Gutnick, profesor za astronomijo in ravnatelj univerzitetne astronomske opazovalnice v Berlin-Neubabelsbereu; Maks Planck, profesor za teoretično fiziko na univerzi v Berlinu.

Sveti oče akademikom

Pri nekem sprejemu voditeljev italijanske akademske KA je papež povedal važne besede o Katoliški akciji in božjem kraljestvu:

Kristus ni prišel, da bi osnoval politično kraljestvo v običajnem pomenu besede, ampak da bi v vseh dušah ustanovil božje kraljestvo.

Skrb za to božje kraljestvo je zaupal apostolom in s tem obenem tudi onim, ki so sodelovalci pri hierarhičnem apostolatu Cerkve: laičnim apostolom, ki delujejo v Katoliški akciji.

Papeževa politika ni nič drugačna, kakor Kristusova politika. Ta daje »Večnemu mestu« njegovo polno človeško in krščansko dostojanstvo ter ostrim državljanom zavest dolžnosti, ki zahteva, da spoštujejo in izpolnjujejo poleg zakonov, ki izhajajo iz božjega zakona in o katerih izpolnjevanju morajo pred Bogom dajati obračun, tudi čisto človeške zakone.

Obupanje je mati nedelavnosti in nedelavnost se zadovolji z žalovanjem nad razvalinami, ko bi bilo treba delati za to, da bi vzkliklo vstajenje in življenje. (Mgr. Gibier).

„DELAVSKA PRAVICA“ dovoljuje svojim „lastno“ mišljenje o ljudski fronti in o „stanovščini“

Marsikdo je v zadnji številki »Delavske pravice«, glasila krščanskih socialistov, z ogorčenjem bral stavek, ki kaže, da se krščanski socialisti ne imenujejo zastoj socialisti in da kljub vsem opominom vedno bolj zagrizeno korakajo po svoji usodni poti.

Takole piše »Delavska pravica« pod poglavjem »Po naših krajih«: »Kot dosledni krščanski in demokratični ljudje ne branimo svojim članom lastnega mišljenja na primer o ljudski fronti in stanovščini, glede verskih vprašanj pa stojimo trdno na stališču nedotakljivosti.«

Stavek ne iztrgan in se v celotni zvezi prav tako razume, kakor je tukaj napisan.

NEKRŠČANSKO LASTNO MNENJE O LJUDSKI FRONTI

Krščanski socialisti torej svojim ne branijo lastnega mišljenja o ljudski fronti. To se seveda pravi: krščanski socialist sme svobodno biti za ljudsko fronto in s tem ne bo prišel prav nič v nasprotje v svojo krščansko strokovno organizacijo.

JASNA BESEDA PAPEŽA IN ŠKOFA

Krščansko socialističnim delavskim voditeljem so dobro znane izjave papeža in našega škofa o ponudeni roki v kakršnikoli obliki, o sodelovanju s komunizmom in s tem tudi o ljudski fronti (gl. M M B II. str. 102). Vse kaže, da se zopet začenja podobna igra kakor pred leti, ko je izšla okrožnica Quadragesimo anno in so krščanski socialisti zatrjevali, da sprejmejo vse dogme in da stojijo trdno na stališču verske nedotakljivosti, okrožnico Qu. a. pa štejejo za papeževo zasebno znanstveno delo, ki ga bodo kritizirali in če treba tudi zavrgli.

KAJ SLEPOMIŠITE?

Ljudska fronta in udeležba katoličanov pri njej danes za katoličane ni več stvar debate, ampak je od cerkvene avtoritete rešeno vprašanje. Kaj potem slepomiši »Delavska pravica« s svojo »svobodno mišljenja«? Kdor ima čisto vest, pove jasno svoje stališče.

Naj se Delavska pravica jasno izreče zoper ljudsko fronto, naj svari delavstvo pred nevarnostjo sodelovanja s komunizmom, kakor to delajo papež in škofje in vsi ji bomo z veseljem pritrjevali in jo hvalili.

To kar počne Delavska pravica z ljudsko fronto in svojim stališčem do nje, pa je obenem tudi igrakanje z usodo krščanskega delavstva, igrakanje, ki bo imelo bridke posledice. Pošteni, trpeči slovenski delavec, ki se bori za socialno pravičnost, je v svojem boju, če se drži krščanskih socialistov, zapuščen in brez idejnega vodstva.

TO VODI V KOMUNIZEM

Iz vsega pisanja »Delavske pravice« delavec vidi, da mu ta list predstavlja ljudsko fronto kot nekaj samo po sebi umevnega, kot neko zgolj delavsko in strokovno zadevo. Če torej takim glasovom zaupa, je naravno in ni čuda, če postane najprej pristaš ljudske fronte, potem prijatelj komunizma in končno komunist in brezbožnik. (Prim. MMB II. 109)

»DELAVSKA PRAVICA« GRDI PAPEŽEV NAUK O KORPORACIJAH

»Delavska pravica« je prinesla v omenjenem članku zopet enkrat na dan tudi grdo psovko »stanovščina«, ki se je uveljavila za časa boja proti Qu. a. in ki pomeni krščansko stanovsko ureditev družbe.

Tudi glede »stanovščine« pravijo krščanski socialisti, da puščajjo svojim svobodo, dasi bi lahko vedeli, da je stanovsko ureditev družbe, ali kakor oni pravijo, »stanovščino«, postavila okrožnica Qu. a. na katoliški socialni program in da na papežev načrt stanovske ureditve z velikim spoštovanjem zro tudi nekatoliški sociologi in državniki.

TUDI TO VODI V KOMUNIZEM

Načrt, ki ga je postavila Qu. a., mirnodušno smešijo s »stanovščino«. Za kakšno ureditev družbe se bodo pa po taki vzgoji zavzemali delavci iz krščansko socialističnih vrst?

Kapitalistično in fašistično uredbo gotovo vsi po pravici odklanjajo, stanovsko so jim njih voditelji osmešili. Kaj jim drugega ostane kakor sovjetska diktatura proletariata in kolektivizem?

Krščansko socialistični voditelji naj povedo svojim včlanjenim delavcem jasno resnico, da bodo poštene delavci vsaj vedeli kam gredo, če bodo hodili za njimi.

Te pripombe smo napisali iz ljubezni do resnice in do tistih poštenih slovenskih krščanskih delavcev, ki so nevede in nehoti na potu, ki se oddaljuje od Cerkve in vodi v komunizem.

Našo mlado katoliško gibanje obžaluje te zablode in želi, da bi se kmalu vsi vrnili k središču edinosti: iskrenemu priznanju cerkvene avtoritete.

V kratkem izide

Naša pot XVI.

Dr. Al. Ušeničnik:

DIALEKTIČNI MATERIALIZEM

70 strani knjigotrška cena 12 din

Brezbožniška neznanstvenost

Brezbožniki žrtvujejo mnogo truda za rušenje vere in Cerkve. To njihovo delo pa je lahko samo tam, kjer je ljudstvo nevedno. Brezbožniki sami namreč ne vedo dosti o tem, o čemer govorijo: zlasti njihovi pojmi o Cerkvi so naivni. Razen tega pa razna dejstva navajajo zelo metočno in potvorbena.

Jud Scheinmann, ki zavzema visoko mesto v zvezi brezbožnikov, je na primer izdal brošuro pod naslovom: »V čigavi službi so rimski papeži?« V brošuri kar mrgoli samih boljševiskih krilatice, ki so presenetljivo naivne. Nekaj zgledov:

Križarska vojska proti Sovjetom:

»Križarska vojska proti SSSR, h kateri je rimski papež l. 1930 pozval svet, je imela samo ta namen, da bi ustvarila enotno fronto imperializma proti deželi socializma; ta vojska je imela edini cilj, da bi imperialistično ropanje poplavilo našo zemljo in jo zaslužilo.«

V čem obstoji vera.

»Cerkve in papež sta se mnogo prizadevala, da bi ljudje verovali, da hudič res eksistira. So že vedeli zakaj... Zgodovina pozna več primerov, ko so papeži oficialno branili tezo o bivanju hudiča.«

Znanost:

»Papeštvo je bilo in ostane sovravniki znanosti. Branju Galilejevih knjig je bilo katoličanom prepovedano in šele v zadnjem času so papeži to prepoved ukinili. Sedanji papež Pij XI. je ustanovil svojo »Vatikansko akademijo« za borbo proti res pristni znanosti in izdaja ogromne vsote za potvarjanje znanosti, kajti pristna znanost je nedružljiva z vero.« (str. 12.)

*

VEZANI LETNIKI

Uprava ima na razpolago nekaj v celoplatno vezanih lanskim letnikom.

Cene:

Dijaška 26.-

Nedijaška 36.-

Podporna vsaj 40.-

Pomen katoliških univerz

V okviru neke slavnostne prireditve milanske Univerze Srca Jezusovega je govoril njen rektor p. Agostino Gemelli O. F. M. o nacionalnem pomenu katoliške univerze. Med drugim je predavatelj rekel:

Ko bi bila katoliška Španija imela katoliško univerzo po vzoru belgijske v Louvainu, italijanske v Milanu, holandske v Nijmegenu ali poljske v Lublinu, bi nikdar ne bilo prišlo do obžalovanja

vrednih dogodkov, ki sedaj pušča Španijo. Špansko državljansko vojno je pripravila težka razdvojenost v najvažnejših verskih, moralnih, pravnih in zgodovinskih temeljnih vprašanjih, ki zadevajo narod. Katoliška univerza bi verjetno to razdvojenost preprečila, ali bi vsaj ovirala, da se ta razdvojenost ne bi tako razmahnila. Na Španskem primeru vidimo, kako izreden pomen ima katoliška univerza za duhovno življenje naroda.

NEKIM KATOLIŠKIM AKADEMIKOM:

Komunizem je nekaj bistveno slabega, zato prav v nobeni reči ne bo z njim sodeloval, komur je mar krščanske kulture.

Divini Redemptoris.

Delavska zakonodaja v Francovi Španiji

V uvodu k delavski zakonodaji proglašja general Franco, da si je narodna država nadela nalogo, da vrne vsem Špancem domovino, kruh in enakopravnost, in to na podlagi katoliškega nauka o socialni pravičnosti.

Zakon se ne omejuje na nekaj nedoločenih stavkov, ampak obravnava po vrsti pravice in dolžnosti delavcev in nameščencev, delovne pogoje, zaščito ročnih delavcev, uredbo dela na suhem in na morju, produkcijo, kredite, varnostne narredbe, celotno narodno produkcijo, zasebno lastnino, sindikalne organizacije, zaščito mladine, ki se zdaj bojuje in ki naj bi po končani vojni prevzela odgovorna mesta.

Poglavje o delu pravi: »Vsi Španci imajo pravico do dela in ena izmed prvih nalog države je, da to pravico praktično uveljavi.«

Drugi člen ugotavlja, da bo država vedno morala braniti delavca.

Določeno bo število delovnih ur; ponočno delo žena in otrok bo prepovedano.

Država bo sama čuvala nad spoštovanjem nedeljskega počitka, ker je natančno izvrševanje tega počitka posvečeni pogoj dobrega dela.

Tradicionalne verske praznike, bodo mogli delavci obhajati ne da bi se jim krajšala plača. Vsi delavci bodo imeli pravico do vsakoletnega dopusta. Posebne ustanove pa bodo skrbele za prosti čas delavcev, da bodo tako mogli uživati zdrav oddih in da bo izključeno pohajkovanje, ki je tako nevarno za delavčev moralno življenje.

Kar se tiče ureditve kmetijskega vprašanja, je določeno, da bo vsaka družina na deželi dobila kos zemlje v popolno last.

Država priznava načelo zasebne lastnine; toda vsaka pridobitev lastnine, vsa posest mora biti v soglasju in mora služiti narodnemu blagostanju, ki njega pogoje suvereno določa država.

V tretjem členu dvanajstega poglavja priznava država družino kot naravno celico in osnovo družbe; družina ima neoddatne pravice, ki jih državni zakoni ne morejo omejevat.

Kako se bomo opravičili, če vkljub uživanju te uzvišene hrane neprestano grešimo? Če smo vkljub uživanju božjega jagnjeta pravi volkovi? Če postajamo vkljub uživanju božje ovce grabežljivi levi? Ta zakrament nam prepoveduje ne samo vsak rop, nego tudi najmanjše sovrastvo.

Sv. Janez Krizostom.

Odg. urednik: Ciril Kovač (Ljubljana). Izdaja konzorcij (J. Prešeren, Ljubljana). Tiska Misijonska tiskarna, Groblje-Domžale (Jože Godina).